
OBSAH

PŘEDMLUVA 5

1/ PŘEDMĚT A PŘÍSTUP

PSYCHOLOGIE OSOBNOSTI 7

ÚVODEM 7

A/ Psychologický rozbor jedné osobnosti 7

B/ Rozdělení psychologie osobnosti:

funkční systém osobnosti –

ontogeneze osobnosti –

psychologie individuálních rozdílů 12

C/ Sousední obory psychologie osobnosti:

nejbližší oblasti uvnitř psychologie –

vědní obory mimo psychologii –

aplikační oblasti psychologie 16

D/ Historický pohled na psychologii osobnosti:

historické zdroje psychologie osobnosti –

vývoj psychologie osobnosti –

historický smysl a poslání psychologie osobnosti 24

E/ Definice osobnosti:

osobnost jako integrace –

osobnost jako interakce –

osobnost jako autotelie 35

2/ METODY PSYCHOLOGIE OSOBNOSTI 39

ÚVODEM 39

A/ Výzkumné a diagnostické techniky psychologie osobnosti:

systematické pozorování –

psychologický interview –

psychologický dotazník –

- posuzovací škály –
- objektivní testy 39
- B/ Výzkumné strategie v psychologii osobnosti:
- vývojové projekty –
- experiment –
- taxonomie individuálních rozdílů v psychologii osobnosti –
- N = 1: výzkum jediného člověka 56

3/ BIOLOGICKÝ ZÁKLAD OSOBNOSTI.

TEMPERAMENT A KONSTITUCE 84

ÚVODEM 84

- A/ Základní psychofyzilogické procesy a jejich podmínky 85
- B/ Citový základ osobnosti 90
- C/ Dimenze individuálních rozdílů: temperament:
- antická teorie temperamentu –
- nervové teorie temperamentu –
- další temperamentové vlastnosti 95
- D/ Věkové rozdíly v temperamentu 119
- E/ Temperament a konstituce 122

4/ SCHOPNOSTI 126

- A/ Pojmosloví 126
- B/ Schopnost jako struktura činnosti:
- jednotlivé funkce schopnostního aparátu –
- schopnosti k praktickým činnostem 129
- C/ Metody zjišťování schopností:
- kvantifikace schopností –
- studium schopností v přirozených situacích –
- testy schopností 137
- D/ Klasifikace schopností:
- inteligence –
- speciální schopnosti 144
- E/ Vývoj schopností:
- obecné problémy –
- vývoj inteligence –
- vliv dědičnosti a prostředí na rozvoj schopností 152
- F/ Schopnosti a postavení člověka ve společnosti:

primární a sekundární projevy schopností –
jak důležité jsou schopnosti? 163

5/ OSOBNOST A MOTIVACE 169

ÚVODEM 169

A/ Vybrané problémy z teorie motivace:
dva introspektivně fyzikální homeostatické modely –
motivační perpetuum mobile –
odvozování motivů a funkční autonomie –
konflikt –
motivační vrstvy –
motivační stavy a motivační vlastnosti –
klasifikace motivačních vlastností 171

B/ Lidské primární potřeby:
primární fyziologické potřeby –
primární psychologické potřeby –
primární potřeby z hlediska psychologie osobnosti 186

C/ Zájmy 194

D/ Postoje a hodnotové orientace 197

E/ Metody výzkumu a zjišťování motivačních vlastností:
pozorování –
přímý dotaz –
dotaz oklikou –
využití projekce –
vliv motivace na výkon –
preference v laboratorní situaci 199

F/ Vývoj motivace:

zrání a učení –
vývoj motivace podle Maslowa –
vývoj motivace podle Freuda 205

G/ Motivace a psychopatologie osobnosti 212

6/ OSOBNOST A VŮLE 217

ÚVODEM 217

A/ Teorie vůle:
dvě fáze volního procesu –
volní akt – zásah do konfliktu motivů –
podstata vůle 218

B/ Volní vlastnosti:

- síla motivů -
- rozhodnost -
- konfliktovost -
- cílevědomost -
- odvaha a statečnost -
- vytrvalost -
- stálost motivů -
- sociální rezistence -
- schopnost vyvinout volní úsilí a schopnost koncentrace -
- sebeovládání a sebekázeň -
- otužilost -
- pružnost a technika vůle 228

C/ Metody výzkumu a zjišťování volních vlastností:

- dotazníkové metody -
- výkonové zkoušky -
- testy perzistence -
- posuzovací stupnice -
- introspektivní metody -
- analýza výrazu 236

D/ Vývoj a výchova vůle 240

7/ SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE OSOBNOSTI 244

ÚVODEM 244

A/ Osobnost jako systém rolí:

- pojem role -
- psychologie rolí -
- typické role -
- předpoklady pro role 246

B/ Vývoj osobnosti jako socializace:

- teoretické východisko: co je socializace? -
- vlčí děti -
- začátek socializace: výchova v kojeneckém věku -
- socializace jako vývoj vztahů a rolí -
- internalizace norem: co je to svědomí! 254

C/ Obecné sociálně psychologické vlastnosti:

- sociální inteligence -
- Learyho systém: dvě základní dimenze interpersonálního chování -

extraverze a sociabilita -
konformita a soběstačnost 270

D/ Sociokulturní vlastnosti:

výkonová motivace -

autoritářství 276

E/ Hlavní aplikovaná témata sociální psychologie osobnosti:

osobnost a vedení lidí: kdo má vůdcovské schopnosti? -

sociopatie: lidé mezi psychiatrií a vězením -

neuróza - bludný kruh iracionálních vztahů k lidem 280

8/ JÁ A SVĚT 288

ÚVODEM 288

A/ Co je „Já“?:

zájmeno -

introspekce: „Já“ viděné vnitřním zrakem -

Freudovo Ego a Rubinštejnův psychologický subjekt -

„Já“ - obraz sebe -

moje znejmilejší „Já“ -

moje lepší „Já“ -

„Já“ jako naděje 288

B/ Vývoj „Já“ 300

C/ Nemoci „Já“:

komplex méněcennosti -

chorobné pocity viny 304

D/ Sebevýchova:

kdy není sebevýchova nic platná -

cíl sebevýchovy -

kdo nám pomůže -

kolik máme po sobě chtít -

kdy přestat 308

Orientační dotazník 313

Slovníček odborných termínů 321

Seznam základní použité literatury a pramenů 323

Obsah 325